

Riksgymnasier med Rh-anpassad utbildning

Förord	3
Riksgymnasieverksamheten	4
Skola	6
Habilitering	7
Elevhem	8
Villkor för antagning	9
Finansiering av verksamheten	10
Riksgymnasieåret	12
Huvudmän för riksgymnasierna	14
Ansvariga myndigheter	15

Förord

Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) bildades den 1 juli 2008. I den ingår all verksamhet som tidigare fanns inom Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus), Specialpedagogiska institutet och Specialskolemyndigheten

SPSM har som viktigaste uppgift att förbättra förutsättningarna för utbildning och studier för unga och vuxna med funktionsnedsättning.

Enheten för rättsliga frågor och statsbidrag har en viktig del i denna målsättning. Vi arbetar på olika sätt för att underlätta studier inom riksgymnasier, folkhögskola samt universitet och högskola och vi fördelar statsbidrag till utbildningsanordnare, informerar, följer upp, utvecklar och analyserar de olika stödinsatserna.

Denna skrift ska ge kommuner och landsting information om vad ett riksgymnasium för elever med svåra rörelsehinder är, det vill säga innebörden av Rh-anpassad utbildning. Elevernas hemkommuner och hemlandsting står för delar av kostnaderna för riksgymnasierna. Därför förklarar skriften kortfattat hur administration och debitering av ersättningarna fungerar.

Leif Näfver, Enhetschef
Enheten för rättsliga frågor och statsbidrag

Riksgymnasieverksamheten

Alla ungdomar har rätt till en gymnasieutbildning. Målet är att alla ska ha möjlighet att få gymnasieutbildningen i sin hemkommun. De flesta elever med funktionsnedsättning går också i skolan på hemorten som alla andra. Samtidigt finns det elever som på grund av sitt rörelsehinder behöver anpassad undervisning och habilitering under skoldagen. I vissa fall behöver de även boende och omvårdnad i boendet. Dessa elever kan söka till riksgymnasium för elever med svåra rörelsehinder, det vill säga Rh-anpassad gymnasieutbildning.

Riksgymnasieverksamheten inleddes på försök i början av 1970-talet. Landets första riksgymnasium för elever med svåra rörelsehinder startade i sin nuvarande form 1991. Riksgymnasier med Rh-anpassad utbildning finns inom den kommunala gymnasieskolan i Kristianstad, Göteborg, Stockholm och Umeå. Elever från hela landet kan studera på riksgymnasierna där de tre samverkande delarna skola, habilitering och elevhem ingår. Totalt studerar cirka 170 elever på riksgymnasierna.

SPSM administrerar statsbidragen till elevhemsboende och habilitering. Elevernas hemkommuner och hemlandsting står för en tredjedel av kostnaderna för boende och habilitering. Detta faktureras av SPSM. SPSM arbetar dessutom med uppföljning och utvärdering av verksamheten. Statens skolinspektion ansvarar för tillsynen inom skolan, Socialstyrelsen för tillsynen av habiliteringen och länsstyrelserna i de län där riksgymnasieverksamheten finns för tillsynen av boendet.

På varje ort är respektive huvudman ansvarig för skolans, habiliteringens och boendets innehåll, utveckling och kvalitet. Huvudmän i Umeå och Kristianstad är kommunen. I Stockholm är kommunen huvudman för skolan och landstinget för habilitering och boende. I Göteborg är det kommunen som ansvarar för skolan medan en stiftelse har ansvaret för habilitering och boende.

Skola

På var och en av de fyra orterna finns en huvudskola som är anpassad till personer med rörelsehinder. Lokaler för träning och habilitering finns på eller i nära anslutning till skolan. Elever på riksgymnasierna kan välja mellan gymnasieskolans samtliga nationella program. Om det önskade programmet inte finns på huvudskolan kan eleven läsa hela eller delar av utbildningen på en annan skola.

Eleverna erbjuds en individuellt anpassad undervisning där det finns stora möjligheter att anpassa både studietakten och lärandet. Eleverna kan läsa sitt program helt integrerat i en vanlig gymnasieklass, ha vissa ämnen i en liten grupp eller enbart läsa i en liten grupp. Riksgymnasierna erbjuder dessutom förlängd studietid och de flesta elever läser gymnasiet på fyra år. På skolan finns elevassistenter som ger stöd i klassrummen, på rasterna, vid lunchen och med andra saker man gör under skoldagen.

Habilitering

Meningen med habiliterande insatser är att öka funktionsförmågan och den personliga utvecklingen utifrån individens villkor.

Det gäller både den fysiska, psykiska och sociala utvecklingen.

Habiliteringen inom riksgymnasieverksamheten präglas av samverkan mellan skola och elevhemsboende. Inom habiliteringen arbetar till exempel arbetsterapeuter, kuratorer, logopedier, sjukgymnaster, läkare, psykologer och sjuksköterskor. Verksamheten bedrivs i eller i anslutning till skolans lokaler.

Eleven och de olika resurspersoner som finns inom skola, habilitering och elevhem träffas regelbundet. Det gör det möjligt att ha ett samarbete som omfattar elevens hela studiesituation. Eleverna ges också stöd så att de kan planera inför livet efter gymnasiet.

Habilitering: Insatser riktade till personer med funktionsnedsättning och som syftar till att upprätthålla och förbättra individens funktioner samt begränsa de svårigheter som funktionsnedsättningen kan medföra i det dagliga livet.

Elevhem

En plats på ett riksgymnasium innebär ofta en flytt från hemorten. Majoriteten av eleverna bor på elevhem i närheten av huvudskolan. Det finns både lägenheter och korridorsboende med gemensamma utrymmen. Alla elever har egna rum.

På elevhemmen finns personal dygnet runt som ger stöd utifrån elevernas individuella behov. En föreståndare ansvarar för verksamheten och varje elev har en särskild kontaktperson bland personalen.

Elevhemsboendet ska bidra till att eleverna

- får gemenskap med andra.
- får tillgång till kulturella aktiviteter och fritidsaktiviteter utan för elevbostaden.
- får möjlighet att bestämma över sin egen situation.
- utvecklas i att ta egna initiativ, får starkare självförtroende och blir oberoende eller mindre beroende av andra.

Varje elev betalar en månadsavgift för kost och logi till omvårdnads-huvudmannen, det vill säga den huvudman som ansvarar för habilitering och boende. Eleverna kan söka ett så kallat Rg-bidrag från CSN för resor, mat, boende och vissa merkostnader.

Om avgifter för kost och logi för vissa elever som bor i elevhem, se SOSFS 2006:1. Föreskrifter om Rg-bidraget finns i förordningen 1995:667 om bidrag till vissa funktionshindrade elever i gymnasieskolan.

Villkor för antagning

För att en elev ska antas vid ett riksgymnasium måste han eller hon uppfylla ett antal kriterier. Eleven måste kunna påbörja sin utbildning senast sista halvåret det år han eller hon fyller 21 år och uppfylla de behörighetskrav som allmänt gäller för att antas till gymnasieskolans nationella program. För antagning vid det individuella programmet krävs att eleven har avslutat sin grundskoleutbildning.

Dessutom krävs att eleven

- har ett svårt rörelsehinder
- behöver Rh-anpassad utbildning
- har behov av habilitering och i vissa fall behov av elevhemsboende och omvårdnad i boendet.

En särskild beslutandenämnd inom SPSM bedömer och beslutar om vem som uppfyller antagningskriterierna. Den Rh-anpassade gymnasieutbildningen grundar sig i en rättighetslagstiftning. Detta innebär att alla ungdomar som söker och bedöms uppfylla kriterierna har laglig rätt till Rh-anpassad utbildning. Det finns alltså inga begränsningar i antalet platser utan alla som uppfyller kriterierna för antagning är garanterade en plats. Nämnden avgör även om eleven ska tilldelas en plats på ett elevhemsboende. Om Nämnden beslutar att inte anta en elev kan eleven överklaga beslutet till Skolväsendets överklagandenämnd.

Antagningskriterierna för Rh-anpassad gymnasieutbildning finns i 5 kap, 27–28 § i skollagen.

Om överklagande, se 5 kap. 30 § i skollagen.

Finansiering av verksamheten

Kostnaderna för riksgymnasieverksamheten är fördelade mellan staten, kommunerna och landstingen. Hemkommunerna ska ersätta riksgymnasiekommunernas kostnad för elevernas assistans i skolan och de program de läser.

Kostnaderna för att gå på ett riksgymnasium är betydligt högre än för att gå på ett vanligt gymnasium. Det gör att hemkommunen debiteras en högre summa än för övriga elever som studerar på andra orter.

SPSM fördelar statsbidrag till riksgymnasiekommunerna för elevhemsboende och habilitering. Elevernas hemkommuner ska betala en tredjedel av den genomsnittliga boendekostnaden per elev. Hemlandstinget betalar en tredjedel av genomsnittskostnaden för habiliteringen. Både boende och habilitering faktureras av SPSM. Hemkommunen får därför fakturor dels från riksgymnasiekommunen för programkostnad och assistans i skolan, dels från SPSM för kostnaden för elevhemsboendet.

Hemlandstinget får en faktura varje termin från SPSM för kostnaden för habiliteringen.

Om interkommunal ersättning, se 10 kap. 9 § i gymnasieförordningen.

Om extra ersättning för utbildning inom riksgymnasiet, se SKOLFS 1992: 44 samt 5 kap. 25 § i skollagen.

Exempel

Lisa från Karlstad går på riksgymnasiet i Stockholm. Hon går på medieprogrammet och bor på elevhem. I mitten av juni får Lisas hemkommun, Karlstads kommun, en avisering från SPSM för en tredjedel av kostnaden för elevhemsboendet under det kommande läsåret.

I september skickar SPSM ut fakturan för höstterminen. Betalningen ska göras senast den 15 oktober. Fakturan för vårterminen skickar SPSM ut i mars. Den ska betalas senast den 15 april.

Hemkommunen betalar även en interkommunal ersättning till Stockholms stad för den assistans Lisa får i skolan och för kostnaden för medieprogrammet. Karlstads kommun får därför varje termin även en faktura från Stockholms stad.

Lisas hemlandsting, Landstinget i Värmland, får i mitten av juni en avisering från SPSM för en tredjedel av kostnaden för habiliteringen. I september skickar SPSM ut fakturan för höstterminen, och betalningen ska göras senast den 15 oktober. Fakturan för vårterminen skickar SPSM ut i mars och den ska betalas senast den 15 april.

Om ersättning från hemkommuner och hemlandsting, se SOSFS 2006:2, 5 kap. 31 § i skollagen och 10 kap. 11 § i gymnasieförordningen.

Riksgymnasieåret

JANUARI

FEBRUARI

MARS

APRIL

MAJ

JUNI

Ansökningar

Vårterminsbidrag

Revisorintyg
Antagning
Vårterminsfakturor

Vårterminsbetalning

Ekonomiska överläggningar

Överenskomelser
Aviseringar
Återbetalning

Januari

Ansökningar till riksgymnasiet för nästa läsår lämnas in till SPSM senast den 15 januari. Det är dock möjligt att söka under hela året.

SPSM skickar fakturor till hemkommunerna och hemlandstingen för boendet respektive habiliteringen under vårterminen.

Februari

Den första februari betalar SPSM ut statsbidrag för vårterminen till omvårdnadshuvudmännen

April

Senast den 15 april ska hemkommunerna och hemlandstingen betala ersättning till SPSM för vårterminens habilitering och elevhemsboende.

Mars

Den 15 mars lämnar huvudmännen revisorintyg för det föregående kalenderåret samt det ekonomiska utfallet för höstterminen till SPSM .

Maj

SPSM och omvårdnadshuvudmännen har ekonomiska överläggningar om statens ersättning för verksamheten nästa läsår. SPSM träffar överenskomelser med varje huvudman.

Den särskilda beslutandenämnden fattar beslut om antagning till riksgymnasierna för det nästkommande läsåret.

JULI

AUGUSTI

SEPTEMBER

OKTOBER

NOVEMBER

DECEMBER

Höstterminsfakturor

Verksamhetsplan
Höstterminsbetalning

Huvudmannamöte

Återbetalning

Juni

SPSM undertecknar överenskommelserna med omvårdnadshuvudmännen.

SPSM skickar en avisering till hemkommunerna och hemlandstingen om ersättningsbeloppen, och vilka ungdomar som planerar att studera vid riksgymnasierna under det kommande läsåret.

SPSM betalar tillbaka ersättningar till hemkommunerna och hemlandstingen för de elever som avbrutit sina studier under vårterminen.

September

SPSM skickar fakturor till hemkommunerna och hemlandstingen för kostnader för boende respektive habilitering under höstterminen.

Oktober

Den första oktober lämnar huvudmännen en verksamhetsplan för det pågående läsåret och vårterminens ekonomiska utfall till SPSM .

Senast den 15 oktober ska hemkommunerna och hemlandstingen betala ersättning till SPSM för höstterminens habilitering och elevhemsboende.

November

Huvudmannamöte med företrädare för omvårdnadsverksamheten och SPSM.

December

SPSM betalar tillbaka ersättningar till hemkommunerna och hemlandstingen för elever som avbrutit sina studier under höstterminen.

Huvudmän för riksgymnasierna

OMVÅRDNAD

(elevhem och habilitering)

SKOLA

Stockholms läns landsting,
Handikapp och habilitering
Box 17564
118 91 Stockholm
Telefon: 08-690 60 00
www.sll.se

Stockholms stad,
Utbildningsförvaltningen
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon: 08-508 330 00
www.utbildning.stockholm.se

Bräcke Diakoni
Box 21062
418 04 Göteborg
Telefon: 031-50 25 00
www.brackediakoni.se

Göteborgs stad,
Utbildningsförvaltningen
Box 5428
402 29 Göteborg
Telefon: 031-367 00 00
www.goteborg.se

Umeå kommun, Socialnämnden
Box 3045
903 02 Umeå
Telefon: 090-16 10 00
www.umea.se

Umeå kommun, Skolkontoret
901 84 Umeå
Telefon: 090-16 10 00
www.umea.se

Kristianstads kommun,
Barn- och utbildningsnämnden
Box 63
291 32 Kristianstad
Telefon: 044-13 50 00
www.kristianstad.se

Kristianstads kommun,
Barn- och utbildningsnämnden
Box 63
291 32 Kristianstad
Telefon: 044-13 50 00
www.kristianstad.se

Ansvariga myndigheter

Specialpedagogiska skolmyndigheten

ansvarar för statens samlade stöd i specialpedagogiska frågor. Det övergripande uppdraget är att alla ska ges möjlighet att nå målen med sin utbildning.

Enheten för rättsliga frågor och statsbidrag fördelar statsbidrag till folkhögskolor, universitet och högskolor samt till habilitering och boende inom riksgymnasieverksamheten.

Enheten för rättsliga frågor och statsbidrag
Box 12161, 102 26 Stockholm
Besöksadress: Rålambsvägen 32 B
Telefon: 010-473 50 00
www.spsm.se

Nämnden för mottagande i specialsolan och för Rh-anpassad utbildning är en särskild beslutande-nämnd inom Specialpedagogiska skolmyndigheten.

Nämnden ansvarar för inskrivning i specialsolan och antagning till Rh-anpassad utbildning.

Box 12161, 102 26 Stockholm
Telefon: 010-473 50 00
www.spsm.se

Statens skolverk är den centrala förvaltningsmyndigheten för det offentliga

skolväsendet för barn, ungdomar och vuxna samt för förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen.

Skolverket styr, stödjer, följer upp och utvärderar kommuners och skolors arbete med syftet att förbättra kvaliteten och resultaten i verksamheterna.

106 20 Stockholm
Telefon: 08-527 332 00
www.skolverket.se

Statens skolinspektion ansvarar bland annat för tillsyn och granskning av skolor och bedömer ansökningar om att driva fristående skolor. Är värmyndighet för Skolväsendets överklagandenämnd

Box 23069, 104 35 Stockholm
Telefon: 08-586 080 00
www.skolinspektionen.se

Skolväsendets överklagandenämnd har till uppgift att pröva vissa överklagade beslut enligt bland annat skollagen och grundskoleförordningen. Beslut som i huvudsak berör elever inom det offentliga skolväsendet.

Box 23069, 104 35 Stockholm
Telefon: 08-586 080 00
www.overklagandenamnden.se

Specialpedagogiska skolmyndigheten ansvarar för statens samlade stöd i specialpedagogiska frågor. Myndigheten ger råd och stöd till skolhuvudmän i deras ansvar för en likvärdig utbildning för barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning, främjar tillgången på läromedel för dessa samt driver specialskolor för vissa elevgrupper. Myndigheten fördelar också bidrag till vissa utbildningsanordnare och till vuxna med funktionsnedsättning för vissa korta studier. Myndigheten bildades den 1 juli 2008.

ISBN: 978-91-28-00148-9 (tryckt)
978-91-28-00149-6 (pdf)
Best nr: 00148